

„Az elmúlt évtizedekben kevésbé izgattak a művészet aktuális mozgásai. Inkább a magam és az anyag lelke foglalkoztatott. A papír és az egyre jobb papír. Eleinte csak olyan munkák készültek, melyeken a tárgy nem, csak a lenyomata van jelen. Egy sajátos – van is meg nincs is – szituáció állt elő. A lét, nem lét határán egyensúlyozó fehér ragyogás.”

Utánozhatatlan, forrás-tiszta gondolatok egy olyan művész tollából, kinek munkái, fél évszázados életútjának, a papírnak és a mátrixnak a szerelmeslevelei, e gondolatok igazi és méltó hordozói. Záborszky Gábor – bár már család alapon be kellett volna látnia, hogy bizony a történelem és az emberben lakozó Mr. Hyde olykor radikálisan és megdöbbentően papírellesnek bizonyulhatnak – annak az elemi váagnak, ami ehhez a törekeny és sérülékeny anyaghoz vezérelte, nem tudott ellenállni. Sőt, a nemzetközileg elismert művész jó ideje már az emberi kultúra e plebejus anyagából építi saját, képzavarral élve, elefántcsonttornyát. Az okok, melyek e matéria sajátos, csak rá jellemző használatához vezették, azonban abszolút szellemi tapasztalatok. Citáljunk tehát ide még egy idézetet: „Meghatározó élmény volt számomra egy utazás az Őrségben és New Mexico indián lakta területein. Megismerkedtem egy fantasztikus panteista létből következő építészettel, ősi meghatározottságú anyagismerettel és hittel. Egymástól sok ezer kilométerre levő helyeken ugyanazt a logikát, életérzést találtam. A nyolcvanas években ezt a felfogást és ezt az anyaghasználatot próbáltam beemelni a képalakításba.”

Most, hogy egy lépésnyire sem vagyunk 2001 Urodüsszeiától és bódultan keressük elveszett tájképeink remake-jeit, mintha nem akarnánk végképp búcsút inteni a jó öreg Rousseau-nak. Mintha egy ódon, építészetről merengő esszé-kötet rézbe metszet címlapjának üzenetét szemlélnénk, amin az Építészet allegorikus, görög istennőkhöz hasonlatos figurája tűnik fel amint a szárnyas génuszt tanítva az Ősépületre mutat, a háttérbe, ahol lombos fák törzseire és faágakra kötözött házszerű építmény áll: mintha egy rekonstrukciót látnánk, az Árkádiai lakét.

Záborszky Gábor a legősibb művészeti helyzetek rekonstrukciójára és egyben az itt és most primér megélésének élményére törekszik. Felidézi a múltat és ugyanakkor, tudását szinte szemérmesen eltakarva, kínál új felismeréseket. Képzőművészeti világzenét ír, s számára nemcsak a világ, de a benne születő művészeti akarat is globális. A nyolcvanas években még a föld, illetve a négy őselem álltak érdeklődésének epicentrumában. Reliefjeit áthattotta a meditáció és a bölcsesség csendje, ám a felszínen az alkotás, a manuális munka érzékiségének közvetlenségét hangoztatta. A kilencvenes évekre desztillálódott mind az, amire kapásból rávágthatjuk itthon és külföldön: „záborszky”.

Rátalált a papírmasszára, az eukalip-tusz rostjaira, amit üvegszállal megerősítve képlékeny, formázható, ám mégis tartós alapanyaggá gyúr – profán hasonlattal kelt tézistaként nyújt és hajtogat. A plasztikussá tett merített papíron aztán, mint klasszikus vásznon jelenik meg a nap és a

hold, azaz az arany és az ezüst varázsos fénye. Varázs és mágia, a mindentudás transzcendens lenyomatai és a mégiscsak profanítás: a nagyléptékű, fémes, hol csillogó, hol matt felületek éppen az illúzióra, az örök bizonytalanságra figyelmeztetnek. És a szépségre, amelynek – a költővel szólva – mindannyian a koldusai vagyunk.

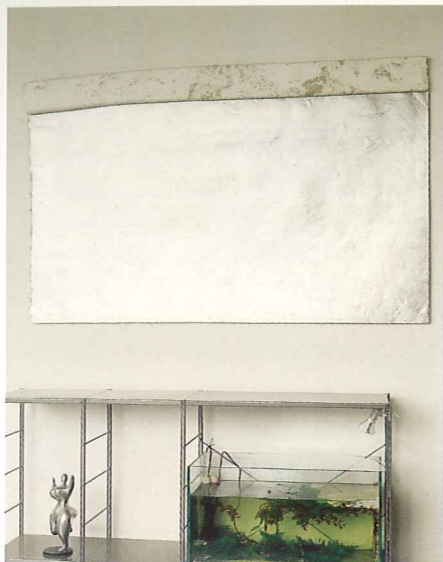
A látvány sajátja a szinkronitás (ellentétben a zenével), s ennek meglehetősen fontos szerep jut a művész munkái esetében: látnunk kell a természethez közel álló formákat (mintha az imént hagyta volna abba az anyag „megdolgozását”) és ugyanakkor ráébrednünk a logikára, mely a megépített környezet jelentőségét reprezentálja. Ahhoz a nemzedékhez tartozik, akinek szótárában kiemelt szó az átjárás, átutazás, hiszen magától értetődően vált, billent át műfajokat – grafikai, festői és szobrászi minőségeket. Ugyanakkor a különböző korokban és kultúrákban is szívesen megmártózik.

Nemrég a Kiscelli Múzeum „poszt-szakrális” templomterében összegezte eddigi életművét. Talán csak azért, hogy a rá jellemző aranyművesi szorgalommal és kitarással lépjen tovább „megszüntette és megőrizve”. Műtermében manapság kisebb napkitörésekkel, holdkráterek árnyai-val szembeüthet a betérő, papírforma szerint is.

„A művészet már régóta alkotó, mielőtt szép lenne és mégis igazi nagy művészet, sőt gyakran igazibb és nagyobb, mint maga a szép. Hiszen az emberben alkotó természet van. Nos, ez a jellegzetes művészet az egyetlen alkotó, az igazi. Ha benső, egységes, saját, önálló érzésből, önmagáért hat, nem törődve és nem is tudva semmiféle idegenről, születethetett nyers vadságból vagy képzett érzékenységből teljes lesz és eleven”. (J.W.Goethe)

Hudra Klára

A művész által megtervezett üvegfallal

